خبر

بوکر عربی برای نویسنده فلسطینی در زندان

رمان «نقاب، رنگ آسمان» اثر نویسنده فلسطینی، باسیم خندقجی به عنوان برنده جایزه بین‌المللی ادبیات داستانی عربی (IPAF) در سال ۲۰۲۴ معرفی شد.

انجمن اسیران فلسطینی (PPS) در بیانیه‌ای اعلام کرد که خندقجی پس از این‌که چند ماه پیش به عنوان نامزد جایزه بین‌المللی ادبیات داستانی عرب شناخته شد، از جانب رسانه‌های اسرائیلی در معرض تحریک قرار گرفت اما درنهایت توانست مهم‌ترین جایزه ادبیات عرب یعنی بوکر عربی را از آن خود کند. داوران این جایزه کتاب برنده را از بین ۱۳۳ عنوان ارسالی انتخاب کردند که بین ژوئن ۲۰۲۲ تا ژوئن ۲۰۲۳ به زبان عربی منتشر شده است. به گزارش خبرگزاری فلسطینی وفا، عنوان کتاب «نقاب، رنگ آسمان» اشاره‌ای به کارت هویت آبی صادرشده اسرائیل دارد که نور- قهرمان داستان که یک باستان‌شناس ساکن اردوگاه پناهندگان در رام‌ا... است آن را در جیب یک کت قدیمی پیدا کرده است. باسم خندقجی، ۴۰ ساله که اهل نابلس است در ۲ نوامبر ۲۰۰۴ بازداشت شد و پس از بازداشت، تحت تحقیقات سخت و طولانی قرار گرفت و رژیم صهیونیستی او را به سه حبس ابد محکوم کرد. این نویسنده قبل از بازداشت، دانشجوی دانشگاه ملی النجاح در رشته روزنامه‌نگاری و رسانه بود. او در زندان دو مجموعه شعر، ۲۵۰ مقاله و چندین رمان ادبی منتشر کرده است.

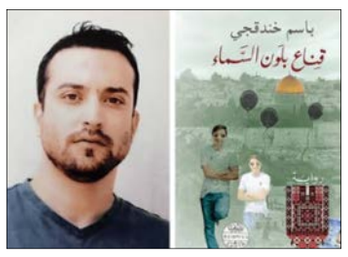

در گفت‌وگو با دکتر مهدی علمی دانشور، متخصص ادیان ایران باستان و تاریخ اسماعیلیه بررسی شد

تحریف تاریخ، تضعیف شیعه و باقی توطئه‌ها

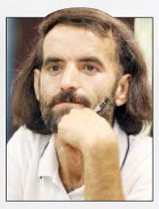

علی مظاهری
گروه فرهنگ و هنر

بسیاری از جنبش‌های ایرانی که در برابر چیرگی غرب به‌پا خاستند و بر ستم بیگانگان شوریدند به دلایلی یا در میان توده مردم پایگاهی نیافتند یا جنبش‌های‌شان تک‌بعدی بود و گسترش چندانی نیافت اما خیزش حسن صباح داستان دیگری است. او دارای ویژگی‌های رهبرانه (کاریزما) بود و با تکیه بر باورها و آیین‌های دیرین ایرانیان و آن بخش‌های فرهنگی که همگرا با اسلام بود، توانست دولتی خودمختار، ویژه و متفاوت برپا سازد. منش و رفتار دادگرانه‌اش به گونه‌ای بود که به گفته دکتر باستانی پاریزی تا چند سده پس از او، بانوان آبادی‌های منطقه الموت با درود فرستادن بر روان او، کارهایی مانند نخ‌ریسی را می‌آغازیدند. با دکتر مهدی علمی‌دانشور، استادیار دانشگاه ادیان و مذاهب که در ادیان و عرفان، گرایش ادیان ایران باستان و البته پژوهشگر تاریخ و کلام اسماعیلیه، آن رگ پنهانی را در دست گرفتیم که برآمدن حسن صباح و ادامه جنبش او را برای مدت‌ها بیمه کرد. در ادامه گفته‌های این استاد ادیان و عرفان ایرانی را مرور می‌کنیم.

تداوم تحریف با ابزار سینما

اسماعیلیه بی‌گمان یک انحراف در روند اسلام و تشیع است و نمی‌توان به عنوان جریانی مثبت با پذیرش از آن سخن راند اما دست‌کم تا دوره‌ای هماهنگ با نیازهای فرقه، منفعت‌طلبی و آز داعیان و خلفای‌شان در حاشیه شریعت پیش می‌رفته اما در دوران معاصر از منفعت‌طلبی خود خارج شده و فراتر رفته به گونه‌ای که با منفعت دیگران همسو شده و حرکت می‌کند؛ یعنی دیگران از آنها استفاده ابزاری می‌کنند.

بی‌اغراق ویرانی، جاگزینی و دگرگونی‌ها در تمام بناها، یادگارهای تاریخی و تغییرات شکلی و مرمت یا بازسازی که در شهر مقدس مکه انجام گرفته و می‌گیرد، توسط مهندسان و معماران مجموعه آقاخان است! یعنی دست‌های کننده و راه‌انداز طرح‌های وهابیت و استعمارند. مثلا رمی جمرات و تغییرات اخیرش با دست همین مجموعه آقاخان انجام شده و تقریبا تمام سازه‌ها، آثار و بناهای تاریخی اسلامی را در عربستان و به‌ویژه مکه از آن هویت و شناسنامه خارج کرده‌اند! که دیگر هیچ هویت اسلامی روشنی ندارد و همانند یک بنای معاصر یا روزآمد به نظر می‌آید.

به عقیده شخصی من، اسماعیلیه امروز کاملا از شناسنامه و بافت دیروزی خود خارج است و بر اساس نظرات دیگران و به‌ویژه کشورهایی شکل عوض می‌کند که آن‌جاها مستقر شده و جریانش را ادامه می‌دهد. اسماعیلیه به عنوان یک فرقه که براساس عدالت خواهی و مبارزه با ظلم زمانی با دولت‌های بزرگ دست به گریبان می‌شد، هرگز از آقاخان و مجموعه‌اش درباره فلسطین چیزی شنیده نشده یا درباره آدم‌کشی‌های اسرائیل هرگز نقد و واکنشی نشنیده و نخواهید شنید. تحریف تاریخ توسط سینما ساده و موثر است در فضایی که دیگر کتابخوانی رونقی ندارد، سینما که فضای جادویی، سحرانگیز و جذاب می‌آفریند به‌راحتی مخاطبان را جذب می‌کند و در خواب مسئولان و دست‌اندرکاران ما، تاریخ و شخصیت‌ها را به یغما برده و مصادره می‌کنند و...؟ مثلا همین سریال حشاشین هنگام پخش شبانه در رمضان در یکی از شبکه‌های تلویزیونی در مصر، فقط با دوسه ساعت فاصله زیرنویس‌هایش به زبان‌های مختلف از جمله فارسی منقح، رسا و پیراسته در دسترس بود!

ماجرای ۶ امامی‌ها

اسماعیل، پسر ارشد امام صادق(ع) بنابر برخی روایات در جوانی علاقه خود را به اندیشه‌های غلات نشان داده و با یکی از غالیان به نام ابوالخطاب در ارتباط بود. با مرگ زودهنگام ابوالخطاب در سال ۱۳۸ هجری، اسماعیل از سوی همان مریدان مجذوب! به جانشینی برگزیده شد. مرگ زودرس در ۱۴۵ هجری گریبانگیر اسماعیل گردید. این حلقه، آزها و آرزوهایی داشتند و گمان می‌بردند پس از فوت امام صادق و جانشینی اسماعیل می‌توانند به اهداف‌شان برسند که البته چنین نشد. امام صادق با فراست، هوشمندی و آرامش خاصی، طرفداران اسماعیل و ابوالخطاب را به‌ویژه به مراسم دفن اسماعیل فرامی‌خوانند و بارها در مسیر تشییع، کفن را از چهره جنازه کنار می‌زنند و هیچ جای شکی در مرگ پسرش برای کسی باقی نمی‌گذارند. این موضوع در حدود یک سده در پیله بود و انگار پوست‌اندازی می‌کرد و خود اسماعیلیه به این دوره، نام «ستر» یا مخفی داده‌اند.

پیچ انحرافی

در نیمه سده سوم، فردی به نام حمدان ابن اشعث، مشهور به قرمط در کوفه به تبلیغ قائمیت محمد ابن اسماعیل به عنوان امام غایب پرداخت و خودش را نایب محمد به عنوان مهدی موعود نامید! همین حمدان شخصی به نام عبیدا... مهدی را برای تبلیغ به سوریه راهی کرد. ولی عبیدا... به تبلیغ برای خودش با عنوان مهدی پرداخت. حمدان هم داعیانی را فرستاد که از کار او جلوگیری کنند و عبیدا... ناگزیر از فرار به شمال آفریقا شد. در ادامه عبیدا... در سال ۲۹۷ هجری رسما حکومت فاطمیان را در مغرب بنیان نهاد و تا ۳۳۲ به یورش به اطراف می‌پردازد. بعد از او پسرش القائم بأمرا... و سپس خلیفه چهارم المعزالدین ا... است که دوران او مصر فتح و قاهره ساخته و پایتخت می‌شود، مسجد الازهر بنا می‌شود و عید غدیر و عاشورا تعطیل رسمی می‌شود.

بزنگاه تاریخ

در ادامه خلفای فاطمی می‌رسیم به هشتمین خلیفه یعنی مستنصر بالله (که داستان سریال حشاشین برساخته‌ای از دوران اوست). این خلیفه دو پسر داشت. احمد و نزار که بارها نزار پسر بزرگ‌تر جانشین اعلام شده بود اما بعد از مرگ خلیفه، بدرالجمالی وزیر به دلایلی با فوت خلیفه، احمد را جانشین اعلام می‌کند و نزار را به شکلی مشکوک به قتل می‌رساند.

صباح بی‌نقاب

حسن صباح متولد قم است و در همان شهر با اسماعیلیان پیوند می‌خورد. زمان را به عقب برگردانیم؛ صباح چهره‌ای فوق‌العاده کاریزماتیک دارد. او سراغ رده بالاهای جامعه نمی‌رود، بلکه میان مردم و چوپان‌ها و انسان‌های بی‌پروا و جنگاور می‌رود و یارانش را از میان آنها برمی‌گزیند که از مرگ نمی‌ترسند. به همین خاطر با وجود نیروی اندک هنگام رویارویی با لشکر صلیبیان با تاکتیک‌های نظامی خود شکست سختی به صلیبی‌ها وارد می‌سازد. صلیبی‌ها که نمی‌توانستند به شکست در برابر گروهی کم‌شمار اقرار کنند از حسن صباح یک چهره آن‌چنانی و فراواقعی و هراس‌آور و سپه‌شکن ترسیم می‌کنند که اغراق‌های حشاشین، مینو، مواد مخدر و... زاییده تخیلات همین‌هاست که مارکو پولو ۱۴۰ سال پس از حسن صباح از دیده‌های خودش! از باغ بهشت و حشیش و حسن صباح و... گزارش می‌دهد. در حالی که اصلا وارد حوزه الموت هم نشده و دژ را ندیده اما در فصل‌های ۴۱ تا ۴۳ به گونه‌ای سخن می‌پردازد که انگار با حسن صباح در دژ الموت زندگی‌ها کرده! (نمونه معاصر چنین رفتاری همین کتاب خداوند الموت، پل المیر است که اصلا چنین نویسنده‌ای وجود ندارد و... برای فروش کتاب توسط پدیده‌ای به نام ذبیح‌ا... منصوری با تکیه بر خارجی‌پسندی ایرانیان جعل شده! اباطیل سریال حشاشین نیز به همین سان، زاییده ذهن صلیبیون و مارکو پولو بوده). حسن صباح اهل مطالعه، تهجد، زهد و دیانت و اواخر گوشه‌نشین بوده و با مردمان دادگرانه رفتار می‌کرده تا جایی که چند سده پس از او همچنان که در آغاز اشاره شد در آبادی‌های الموت به روانش درود می‌فرستادند. در سریال حشاشین با برزک نامی طرفیم که بسیار خونریز و قصی‌تر از صباح است در حالی که در تاریخ از او با نام کیابزرگ امید یادشده. من قصدم تطهیر کردن حسن صباح نیست اما تمام دوران زندگی او را که بررسی کردم حدود ۵۰ ترور با دستورش انجام شده. او با خلفای عباسی و امرای سلاجقه از آن رو اختلاف داشت که ایرانی نبودند. نخستین بار کتاب‌های دینی را با زبان فارسی نگاشت و با این اصطلاح «محل به محل و امیر به امیر» به برانداختن سردمداران می‌پرداخت، زیرا نیروی نظامی پرشماری برای رویارویی مستقیم نداشت. هیچ کجای تاریخ از او دستوری برای قتل مردم (مثلا مردم اصفهان در حشاشین) داده نشده. هرچند کیابزرگ امید با بی‌پروایی به قتل‌هایی دست زد.

خدمت اسماعیلیه و خیانت آقاخان‌ها

هوشمندی خواجه نصیر سرانجام به بستن پیمانی میان هولاکوخان و اسماعیلیه انجامید منتها هولاکو پیمان‌شکنی کرده با قتل عام اسماعیلیه حتی دژ را نیز با خاک یکسان می‌کند و آن همه کتاب‌ها و... برخلاف عهدنامه نابود می‌شود. دیگر صدای نزاریان خاموش می‌شود تا ۱۰۹۰ هجری سپس دوران کریم‌خان زند که ابوالحسن علی امام چهل و چهارم نزاری از سوی او حاکم کرمان می‌شود و نزاریان کم‌کم قدرتی دست و پا می‌کنند. فتحعلی‌شاه قاجار نیز با حسن علیشام امام چهل و ششم نزاریان وصلت می‌کند و به او لقب «آقاخان» را می‌دهد و او را به حکومت کرمان می‌گذارد. اما این وصلت دوامی ندارد و بعد از مدتی با جنگ با هم می‌پردازند. در این جنگ آقاخان‌ها شکست می‌خوردند و ناچار همین آقاخانی‌های شکست‌خورده به خراسان بزرگ (افغانستان بعدها که از سوی استعمار انگلیس چنین نامی بر آن سامان دیکته شد) پناه می‌برند. آن جاست که با انگلستانی‌های دشمن ایران و حکومت مرکزی خراسان متحد شده با خوش‌خدمتی‌هاشان از سوی انگلیس به رهبرشان لقب «سِر» داده می‌شود. جالب است با شکست انگلیس از حکومت افغان، آقاخان به هند زیر چتر انگلیس می‌رود. سرانجام آقاخان سوم که متولد انگلیس و پرورده فرهنگ غرب است، به تخت می‌نشیند و مقر رهبری را از هند به انگلیس می‌آورد. اینها با ثروت هنگفتی که دست و پا کرده بودند به ملکه و انگلیس کمک‌ها می‌کنند و لقب‌ها و امتیازهایی می‌گیرند. تا در سال ۱۳۷۶ هجری با درگذشت آقاخان سوم، کریم آقاخان در ۱۹ سالگی به امامت چهل و نهم نزاریان در لندن به تخت می‌رسد.

سفیدپوش دیروز، سیاه‌روی امروز

نکته مهم این است که در شریعت نزاری وقتی به آقاخان‌ها می‌رسیم دیگر شریعتی وجود ندارد حتی آن قشر ظاهری هم دیده نمی‌شود و برای رفتارهای خلاف رفتار عرفی و شریعت چه توجیه‌ها می‌کنند. سریال حشاشین به لحاظ تاریخی هم برای ما ایرانی‌ها سندیت ندارد و شخصیت‌های مهمی مانند خیام، غزالی و... آن قدر در آن منفعل و بی‌خاصیت به تصویر درآمدند که با آنچه در ذهن و تصور ماست، فرسنگ‌ها فاصله دارند. در واقع این مجموعه با وجود این‌که سریالی استاندارد و با کیفیت قابل قبول است، چیزی فراتر از یک مجموعه رمضانی و مناسبتی نیست. چراکه تاریخ مصرف دارو برای استفاده راهبردی در مقطع زمانی ساخته شده و بنا به ادعای سازندگانش تبدیل به سریالی تاریخی مستند و قابل ارجاعی نشده است. حشاشین متاسفانه سریالی تماما تحریف تاریخ اما جذاب! است که در مصر ورشکسته با بودجه چند میلیون دلاری با مسخ و تحریف چهار شخصیت ایرانی بر ضد ایران و ایرانی ساخته شده که هیچ‌کدام هیچ ربطی به مصر نداشتند! این که چرا حسن صباح در این بازه زمانی به تصویر کشیده شده، دارای ابعاد و اهداف پنهان و مزورانه است.

تصویرسازی غلط به نفع جریان خاص

سریال حشاشین در ظاهر داستانی درباره خلافت عرب‌ها در سرزمین‌های اسلامی است، اما بیشتر داستان آن در ایران در شهرهای بزرگ آن رخ می‌دهد. حتی شخصیت‌های اصلی‌اش هم با این‌که در ظاهر عرب هستند و طبیعتا در یک سریال مصری به زبان عربی صحبت می‌کنند اما زاده داخل مرزهای ایران هستند و یکی از آنها تبدیل به رهبر یکی از گروه‌های مخالف با خلیفه‌های عرب می‌شود. رخدادهای این سریال در یک بستر تاریخی در سده یازدهم اتفاق می‌افتد. حسن صباح در مخالفت با عباسیان که شعار و پوشش و پرچم‌شان سیاه است، رنگ سفید را برای پوشش و پرچمش برمی‌گزیند اما در حشاشین سیاهپوش است بر پرچم سیاه هوادارانش شعار لا!... الا!... نقش بسته تا برای مخاطبان امروزی همه چیز یادآور و نشانه داعش و داعشیگری باشد.

برش

سرمایه‌گذاری عجیب مصر در صنعت سرگرمی

مصر که در خرج یومیه‌اش مانده و دستش واقعا خالی است در چنین مقطعی با صرف بودجه‌ای هنگفت حشاشین را برساخته زیرا در پی آسیب‌زدن و کژنمایی اسلام سنتی و اسلام سیاسی و اخوان‌المسلمین بوده [که حماس از این نحله است] تا در ماه رمضان و رونق تماشای سریال‌های آیینی به مردم بقبولاند که حسن صباح، پدر داعش است! هرچند از مصر نمی‌توان انتظار داشت شخصیت‌های ما را درست و راست و بدون معناهای ضمنی ضد ایرانی نشان دهد. شما «وعده صادق» و پیامدهایش را بسنجید! اسرائیل دقیقا از همین می‌ترسد از اسلام سیاسی! که جرأت می‌کند یک قدرت را که به تعریف خودشان بزرگ است، پوشالی بشمارد. در حالی که کشورهای عربی ذلیلانه با اسرائیل هم‌پیمان می‌شوند و عربستان مخفیانه به راه سازش‌کاری می‌تازد! نکته آزارنده تحقیر بزرگان ما از سوی مصر سرسپرده است. سریال حشاشین تحقیر فرهنگ بزرگ و تمدن سترگ ماست. در این بازه مهم تاریخی چرا هوشیاری به خرج نمی‌دهیم؟ خواجه نصیرالدین طوسی که کشوری را نجات داد را در این سریال ببینید چگونه تصویر شده؟ چرا خود ما از این همه شخصیت‌های بزرگ فیلم فاخر نمی‌سازیم و اجازه می‌دهیم دشمنان ما این چنین تاریخ و فرهنگ و تمدن و چهره‌هایمان را با بی‌پروایی و دروغ‌زنی‌هایشان تاراج کنند؟

یادمان

نوازنده پیشکسوت موسیقی درگذشت

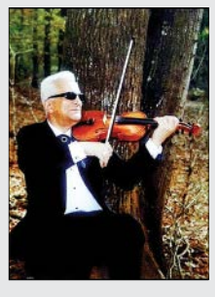

نصرا... شیرین‌آبادی نوازنده پیشکسوت ویولن شامگاه یکشنبه نهم اردیبهشت در ۷۵ سالگی بر اثر ایست قلبی جان به جان‌آفرین تسلیم کرد. این آهنگساز، نوازنده و مدرس ویولن سال ۱۳۲۳ در شیرین‌آباد فراهان متولد شد. در دو سالگی چشم او دچار تراخون شد و به دلیل تجویز داروی اشتباه، چشم او دچار نابینایی شد و سال ۱۳۲۵ همراه خانواده به تهران آمد. او با استعداد فوق‌العاده‌ای که داشته چنان نبوغی از خود بروز داده بود که در ۱۷ سالگی حسین تهرانی لقب «صبا کوچولو» را برای او انتخاب کرده بود. همکاری با هنرمندانی همچون جلیل عندلیبی و شهرام ناظری در گروه مولوی به عنوان نوازنده قیچک آلتو و اجراهای دیگر او با همراهی محمدرضا لطفی و ناصر فرهنگ‌فر از جمله فعالیت‌های حرفه‌ای اوست. مرحوم شیرین‌آبادی علاوه بر نوازندگی، در زمینه آهنگسازی، تدریس و اجرای موسیقی با بسیاری از هنرمندان نامدار موسیقی ایرانی همکاری داشته است. مراسم تشییع پیکر این هنرمند روز چهارشنبه ۱۲ اردیبهشت در قطعه هنرمندان بهشت زهرا (س) برگزار می‌شود.

رویداد

آغاز دومین دوره مسابقه سرود «هم‌سُرا»

دومین دوره مسابقه سرود «هم‌سُرا» با هدف راه‌اندازی گروه سرود نوجوانان فرهنگسراها، خلق اثر هنری ماندگار و کشف و پرورش استعدادهای نوجوانان در فرهنگسراهای شهر تهران برگزار می‌شود.

در این دوره از مسابقه که با موضوع «غدیر» و به مناسبت گرامیداشت ولایت حضرت علی (ع) طراحی شده، چند نمونه موسیقی با کلام و بی‌کلام در اختیار فرهنگسراها قرار می‌گیرد تا نوجوانان با هدایت مسئول گروه، ضمن انتخاب یکی از قطعات موسیقی، با تمرین و همخوانی برای اجرا در حضور داوران آماده شوند. سپس گروه‌های شرکت‌کننده از نظر همگام‌سازی شعر با موسیقی و همخوانی مورد داوری قرار می‌گیرند و در نهایت در هر بخش سه گروه با نظر داوران به عنوان برگزیدگان دومین دوره از این رقابت معرفی می‌شوند.

در دومین دوره مسابقه سرود هم‌سرا، رقابت در دو بخش گروه سرود ثابت فرهنگسرا (متشکل از نوجوانان مقطع اول یا دوم متوسطه با اعضای ثابت برای رقابت در این مسابقه) و گروه سرود حرفه‌ای فرهنگسرا (متشکل از گروه‌های شرکت‌کننده مدعو) برگزار می‌شود.

قاب

صدای فلسطین پشت دیوار کاخ سفید

این روزها جنبش دانشجویی حامیان ملت فلسطین در دانشگاه‌های آمریکا به اوج خود رسیده و حتی به سایر کشورهای غربی هم رسیده است. دانشجویان حامی فلسطین پس از جنایت‌های رژیم صهیونیستی در غزه دیگر تاب سکوت سیاستمداران خود را نداشتند و در حرکتی خودجوش به حمایت از مردم غزه و ملت فلسطین برخواستند. در این اثنا هنرمندان آزاده دنیا نیز دست به‌کار شدند تا این آزادگی را در عرصه هنر ثبت کنند، مانند این کاریکاتور از پاتریک چاپات کارتونیست سوئیسی که نشان می‌دهد خشم مردم درباره سکوت کاخ سفید و دولت بایدن بر روی جنایات صهیونیست‌ها به پشت دیوارهای کاخ سفید رسیده است.